

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงาน
วิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

Strategic Leadership of School Administrators Affecting the Effectiveness of
Academic Administrations of Pilot Schools Under the Education Sandbox of
Trat Province

ปณัฐวิชัย สุขศิริปานรัชต์¹, อธิกร วรบำรุงกุล², อรุณเกียรติ จันทร์ส่งแสง³
Tuenjai Munya¹, Theerangkoon Warabamrungskul², Arungiat Chansongsaeng³
Corresponding Author E-mail: 6526141015@rbru.ac.th

Received: 2025-01-12; Revised: 2025-04-18; Accepted: 2025-05-08

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร 2) ศึกษาประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ปีการศึกษา 2567 จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.73 ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.72 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานวิชาการมีระดับประสิทธิผลโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ คือ การประเมินกลยุทธ์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณเท่ากับ 0.713 สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้ร้อยละ 50.10

สามารถสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 2.270 + 0.223X_3 + 0.097X_4 + 0.080X_2$$

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = 0.401Z_{x3} + 0.177Z_{x4} + 0.131Z_{x2}$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ประสิทธิภาพ, การบริหารงานวิชาการ, พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Rambhai Barni Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

³ Co - Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

Abstract

The purposes of this study were: 1) to examine the level of strategic leadership of school administrators, 2) to assess the level of effectiveness in academic management, 3) to study the relationship between the strategic leadership of school administrators and academic management, and 4) to develop a forecasting equation for strategic leadership that affects academic management. The sample group consisted of 291 teachers from pilot schools in the Educational Innovation Area of Trat Province for the 2024 academic year. The research instrument was a questionnaire with a 5-point Likert scale, divided into two sections: Section 1 - a questionnaire on strategic leadership with a reliability coefficient of 0.73, and Section 2 - a questionnaire on the effectiveness of academic management with a reliability coefficient of 0.72. The statistical analysis methods used included percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and multiple regression analysis. The study findings were as follows:

1) Teachers rated the overall strategic leadership of administrators at a high level. 2) The overall effectiveness of academic administration was also rated at a high level. 3) Strategic leadership was positively and significantly correlated with the effectiveness of academic administration at the .05 level. and 4) Strategic leadership was found to significantly affect the effectiveness of academic administration in pilot schools, particularly in strategy evaluation (X3), organizational culture development (X4), and strategy implementation (X2), with a multiple correlation coefficient (R) of 0.713. The effectiveness of academic administration could be predicted at a rate of 50.10% accurate. Furthermore, the equation prediction was shown as;

Predictor Equation of the raw score

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 2.270 + 0.223X_3 + 0.097X_4 + 0.080X_2$$

Predictor Equation of the standard score

$$\hat{Z}_y = 0.401Z_{X3} + 0.177Z_{X4} + 0.131Z_{X2}$$

Keywords: Strategic Leadership, Effectiveness, Academic Administration, under the Education Sandbox

บทนำ

ราชอาณาจักรไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ซึ่งมีการกำหนดหน้าที่ของรัฐในการป้องกันและตรวจสอบการทุจริต พร้อมทั้งมาตรการป้องกันวิกฤติเพื่อพัฒนาประเทศใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ต้องเชื่อมโยงกัน การบริหารประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการลงทุนระยะยาวที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพบุคลากร ซึ่งจะเป็ตัวชี้วัดความสำเร็จของประเทศ นอกจากนี้ นโยบายการศึกษาของ นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรียังเน้นการปฏิรูปการศึกษา ส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และกระจายอำนาจทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเสมอภาคในทุกพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาทางวิชาการและงานวิจัยก็ได้รับการส่งเสริมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางด้านการศึกษาที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ราชกิจจานุเบกษา. 2560: 1-94)

เนื่องด้วยจังหวัดตราดได้รับการประกาศเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษาบริหารงานได้อย่างอิสระ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 โดยมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในด้านทรัพยากรและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราดมุ่งเน้นด้านต่าง ๆ ได้แก่ สังคม ความมั่นคงและปลอดภัย, สิ่งแวดล้อม, สุขภาพ, เศรษฐกิจ, การศึกษา, การมีงานทำและอาชีพ, และเทคโนโลยีแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ข้อมูลต่าง ๆ มีความสะดวก โดยมีสถานศึกษานำร่อง 74 โรงเรียน เพื่อบริหารงานได้อย่างอิสระและตอบสนองความต้องการของ

ชุมชน ซึ่งการพัฒนาด้านวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีช่วยกระตุ้นการพัฒนาทักษะและความรู้ของนักเรียน ผู้บริหารต้องมีการนิเทศ ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ การบริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะช่วยผลักดันงานวิชาการให้ยั่งยืนและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเป็นสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา บทบาทของผู้บริหารที่ดีต้องเป็นผู้นำทางวิชาการโดยมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร เพื่อทำความเข้าใจความเสี่ยงและโอกาสที่อาจเกิดขึ้น จากนั้นวางแผนและกำหนดทิศทางกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและประเมินผล รวมถึงการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรอย่างต่อเนื่อง ผู้นำควรพัฒนาแผนกลยุทธ์ตามสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จและเปลี่ยนจุดอ่อนให้กลายเป็นจุดแข็ง (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด. 2566: 12-17) พนมพร เกริกขจรณัฐรัฐ, และชัยยนต์ เพาพาน (2566: 164) ได้กล่าวเสริมอีกว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่มีความรู้และทักษะรอบด้านเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารการศึกษา ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน วางแผน และบริหารงานอย่างเหมาะสมกับบริบทขององค์กร การเสริมสร้างทักษะด้านการวิเคราะห์ การจัดการการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติ และสามารถปรับตัวเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (ปิยาลักษณ์ ทายิดา, และเบญจวรรณ ศรีมารุต. 2566: 85-86)

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นและความสำคัญในการศึกษาบริบทสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ก้าวสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างแท้จริง การวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทและผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้มีความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ดังนี้

ธนกร สร้อยสวรรค์, และคณะ (2565: 50) กล่าวว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์ควรมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยเน้นแก้ไขจุดอ่อน สร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของบุคลากร เพื่อให้รับมือกับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาทุกด้านเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จขององค์กร/ในทำนองเดียวกัน ธนกฤต ศรีทองปลอด, และคณะ (2565: 42) เสนอว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จต้องมีทักษะบริหารองค์กรอย่างมั่นคง และที่สำคัญคือต้องจุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจให้สมาชิกในทีม ผ่านการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ พร้อมให้แนวทางที่กระตุ้นความกระตือรือร้น การสร้างสภาพแวดล้อมเชิงบวกและให้กำลังใจจะช่วยเพิ่มความมุ่งมั่นและประสิทธิภาพในการทำงาน/ พนมพร

เกริกขจรณัฐรัฐ, และชัยยนต์ เพาพาน (2566: 160-161) เสริมว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และความรู้ความสามารถรอบด้านของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารการศึกษา โดยเน้นการสร้างการศึกษาคุณภาพที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผ่านวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ และการบริหารที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและชุมชน การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ การจัดการการเปลี่ยนแปลง และการสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรทั้งบุคลากรและนักเรียน จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพและยั่งยืน/ นลินี ณ นคร รักธรรม (2565: 173) เสนอแนวคิดเพิ่มเติมว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถมองเห็นภาพรวมของสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เข้าใจความจำเป็นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง มองเห็นโอกาสและความเสี่ยงในอนาคต และวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อให้องค์กรรับมือกับสถานการณ์ได้ดี ด้วยความสามารถในการวิเคราะห์แนวโน้มระยะยาวและนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนในยุคที่การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญ จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ จะต้องมีความรู้ ทักษะการวางแผน การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้นำสถานศึกษาควรนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดทั้งในระดับบุคคล องค์กร และสังคม

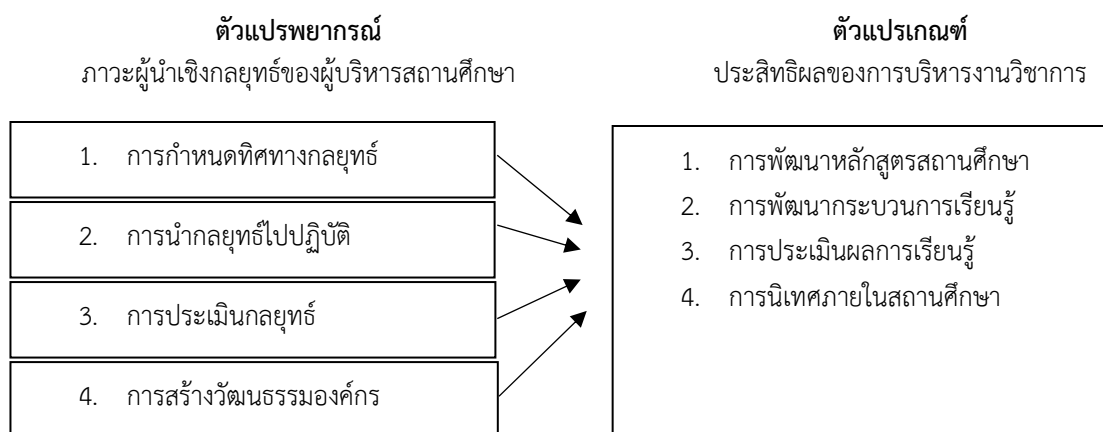
ความหมายของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

กฤตชญา วิเชียรเพริศ, และคณะ (2559: 7) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการคือผลจากการจัดการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งดูแลหลักสูตร ครูผู้สอนที่นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับผู้เรียน โดยทุกฝ่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ชนัญญา ประสิทธิ์พรพงศ์ (2559: 229) เสนอว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการคือผลงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยมีผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับเป็นปัจจัยสำคัญ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการศึกษาการสนับสนุนอย่างเหมาะสมจึงจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน/ ชวัลลักษณ์ รัตนภักตร์กุล, และคณะ (2559: 59) เสริมว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการคือผลของการศึกษาที่มุ่งผลิตบุคคลคุณภาพ โดยเน้นงานวิชาการเป็นแกนกลางในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนตามเป้าหมายหลักสูตร เพื่อให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีสมรรถนะพร้อมสำหรับสังคมและการทำงานในอนาคต/ ทำนองเดียวกัน ฐาปณันท์ กันยา, และคณะพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ (2558: 103) เสริมว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการคือผลของการจัดการศึกษาที่ต้องมีการตรวจสอบและประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุง โดยผู้บริหารมีบทบาทประเมินผลงานของบุคลากรและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินสม่ำเสมอช่วยปรับการจัดการศึกษาให้เหมาะสม สร้างความเชื่อมั่น และส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงสุดสำหรับผู้เรียน จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการคือการศึกษามีคุณภาพโดยเน้นพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมครูให้พัฒนาทักษะวิชาชีพ และประยุกต์วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน ซึ่งช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายการศึกษาที่ตั้งไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ผู้วิจัยเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด ปีการศึกษา 2567 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,194 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด, 2567: 19)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูจากสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด ปีการศึกษา 2567 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 42-43) ได้จำนวน 291 คน การคัดเลือกใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด ทั้งสองแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert, 1993; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 101) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ การกำหนดทิศทางกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.69 – 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.73

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด จำนวน 24 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และการนิเทศภายในสถานศึกษา ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.69 – 0.74 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.72

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย พร้อมแนบคิวอาร์โค้ดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยขอให้โรงเรียนช่วยตอบแบบสอบถามออนไลน์และเก็บข้อมูลไว้ และกำหนดวันที่สำหรับการตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise ใช้สำหรับทดสอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	n = 291		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดกลยุทธ์	4.11	0.62	มาก	3
2. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.32	0.57	มาก	1
3. ด้านการประเมินกลยุทธ์	3.95	0.63	มาก	4
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร	4.22	0.64	มาก	2
รวม	4.15	0.53	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.57) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.64) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.62) และด้านการประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายด้านดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ	n = 291		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.31	0.80	มาก	2
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.38	0.60	มาก	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ	n = 291		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
3. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	3.95	0.25	มาก	3
4. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.84	0.36	มาก	4
รวม	4.12	0.35	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.60) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.80) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.25) และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.36)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X _{tot}	Y _{tot}
X ₁	1.00					
X ₂	0.55*	1.00				
X ₃	0.72*	0.60*	1.00			
X ₄	0.77*	0.65*	0.74*	1.00		
X _{tot}	0.88*	0.80*	0.88*	0.92*	1.00	
Y _{tot}	0.59*	0.54*	0.68*	0.63*	0.70*	1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยรวม (r_{xy} = 0.70) มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

model	SS	df	MS	F	p
Regression	17.940	4	4.485	73.777	0.000*
Residual	17.387	286	0.061		
Total	35.327	290			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรพยากรณ์อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน stepwise ปรากฏผลดังกล่าวดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

model	b	S.E.	β	t	p
ค่าคงที่ (constant)	2.270	0.119		19.103*	0.000
ด้านการประเมินกลยุทธ์ (X ₃)	0.223	0.037	0.401	5.965	0.000
ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X ₄)	0.097	0.042	0.177	2.309	0.022
ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X ₂)	0.080	0.034	0.131	2.320*	0.021
ค่าคงที่ (a) = 2.270					
R = 0.713, R ² = 0.508, Adjusted R ² = 0.501, SE _{est} = 0.247, F = 73.777*					

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด คือ ด้านการประเมินกลยุทธ์ (X₃) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X₄) และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X₂) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.713 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R²) เท่ากับ 0.508 ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ได้ร้อยละ 50.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 2.270 + 0.223X_3 + 0.097X_4 + 0.080X_2$$

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = 0.401Z_{X3} + 0.177Z_{X4} + 0.131Z_{X2}$$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด โดยเฉพาะในด้านการประเมินกลยุทธ์ (X₃) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X₄) และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X₂) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.713 และค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R²) เท่ากับ 0.508 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทั้งสามด้านนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 50.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จากการวิจัยของ ศิริลักษณ์ ทิพน้อม, และคณะ (2559: 73) ได้สำรวจการพัฒนาแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างดี นอกจากนี้ พนมพร เกริกขจรณัฐรัฐ, และชัยนนต์ เพาพาน (2566: 164) เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการศึกษาชี้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีส่วนช่วยพยากรณ์ประสิทธิผลได้ถึงร้อยละ 34.60 ด้วยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยหลักที่นำมาสร้างสมการประกอบด้วย การคิดเชิงปฏิกิริยา การสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิมลรัตน์ ศรีธรรมย์, และคณะ (2566: 226) ได้วิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของ

สถานศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง โดยพบว่า ภาวะผู้นำส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิผลที่ระดับ .01 ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะด้านการประเมินกลยุทธ์ (X3) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X4) และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X2) มีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และนวัตกรรม เพื่อยกระดับประสิทธิผลการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการ

2. ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด โดยรวมมีค่า $rx_y = 0.70$ โดยเฉพาะด้านการประเมินกลยุทธ์ (X3) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X4) และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X2) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการ ผลนี้บ่งบอกว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีบทบาทอย่างมากต่อการประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น สถานศึกษาควรเน้นพัฒนาทั้งสามด้านนี้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีคุณภาพและยั่งยืน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ วิมลรัตน์ ศรีธรรมย์, และคณะ (2566: 226) ได้สำรวจภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง โดยพบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับประสิทธิผล ทำนองเดียวกัน พนมพร เกริกขจรณัฐรัฐ, และชัยยนต์ เพาพาน (2566: 164) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ นอกจากนี้ วุฒิชัย พวงพิลา (2566: 155) ได้วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาระบุว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกที่ระดับสูง

3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ด้านการกำหนดกลยุทธ์ และด้านการประเมินกลยุทธ์ ผลการศึกษานี้บ่งชี้ว่า ผู้บริหารมีความสามารถเด่นในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนากลยุทธ์ โดยเฉพาะด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติที่มีความสำคัญสูงสุด เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารต้องแปลงแผนกลยุทธ์ให้กลายเป็นการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากร การสื่อสารกับบุคลากร และการพัฒนาทักษะของทีมงาน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรและการกำหนดกลยุทธ์ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน ดังที่ Alex, A., & Vincent N. Machuki (2018: 124) เสนอว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์มีหน้าที่สำคัญในการวางแผนและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ Michael A. Hitt, และคณะ (2010: 437-444) เสริมว่า ผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะในการกำหนดแผนกลยุทธ์และบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ บุคลากร หรือเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร ขณะที่ Brent Davies (2003: 1) ได้ให้ข้อคิดว่า ผู้บริหารควรมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการจัดการศึกษาซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน วัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา นอกจากนี้ การประเมินกลยุทธ์อย่างต่อเนื่องยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม ทำนองเดียวกัน Kimberly B. Boal, & Robert Hooijberg (2000: 2) เสริมว่า ผู้นำควรพัฒนาวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถถ่ายทอดให้กับทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและนำพาทุกคนไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จากผลการวิจัยทั้งหมด สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราดโดดเด่นในด้านการดำเนินกลยุทธ์และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนากลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรและการสื่อสารกับบุคลากรอย่างเหมาะสม ขณะที่วัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่งช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและนวัตกรรมทางการศึกษา นอกจากนี้ การประเมินกลยุทธ์อย่างต่อเนื่องยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุดให้กับสถานศึกษา ทั้งนี้ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่เน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการบริหารงานตามมาตรฐานการศึกษา

4. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ผลการศึกษานี้บ่งชี้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในทุกด้าน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ด้านการประเมินผลและการนิเทศอาจต้องมีการวางแผนและปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อยกระดับการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ ชนัญญา ประสิทธิ์พรพงศ์ (2559: 227) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนวิริยาสีรินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่ด้านการปฏิบัติตามแผนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในมิติการบริหารโรงเรียน ส่วนในด้านงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในทำนองเดียวกัน กฤตชญา วิเชียรเพริศ, และคณะ (2559: 6) ได้ศึกษาปัจจัยพหุระดับที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าระดับประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีปัจจัยหลายระดับที่ส่งผลต่อการบริหารงาน ได้แก่ ปัจจัยระดับนักเรียน เช่น การสนับสนุนจากผู้ปกครอง พฤติกรรมและแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งมีอิทธิพลทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับปัจจัยระดับห้องเรียน เช่น คุณภาพการสอนของครู มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ขณะที่ปัจจัยระดับโรงเรียน เช่น วัสดุทัศนของผู้บริหาร พฤติกรรมภาวะผู้นำ และบรรยากาศภายในโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการที่ระดับ .01, .05 และ .05 ตามลำดับ นอกจากนี้ วัฒนธรรมโรงเรียนยังมีผลต่อคุณภาพการสอนของครูในระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของปัจจัยทั้งสามระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ในทำนองเดียวกัน กัสมา อัศวภูมิ, และหทัย น้อยสมบัติ (2565: 77) ได้ศึกษาบทบาทของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่าทั้งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูงสุด โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหาร ได้แก่ ความไว้วางใจจากบุคลากร การกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา อิทธิพลเชิงอุดมการณ์ และการให้ความสำคัญต่อแต่ละบุคคล ซึ่งล้วนมีบทบาทในการส่งเสริมความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ จากผลการวิจัยทั้งหมด ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมจังหวัดตราดได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน อย่างไรก็ตาม การวางแผนและการปรับปรุงในด้านการประเมินผลและการนิเทศยังคงจำเป็น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมีคุณภาพในอนาคต การส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการปรับปรุงหลักสูตรยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการจึงสะท้อนถึงคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งได้รับการขับเคลื่อนโดยผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของครูและบุคลากร เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการประเมินกลยุทธ์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการนิเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่ตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียนและสังคม โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนการสอน รวมถึงพัฒนาระบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นธรรม เพื่อติดตามความก้าวหน้าและยกระดับการศึกษา

1.3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ด้านการประเมินกลยุทธ์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมที่อาจมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ
- 2.2 ควรเปรียบเทียบประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ระหว่างสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษากับสถานศึกษาที่ยังไม่เข้าร่วมเป็นสถานศึกษานำร่อง
- 2.3 ควรดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์และติดตามผลการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด

เอกสารอ้างอิง

- กฤตชญา วิเชียรเพริศ, และคณะ. (2559). **ปัจจัยพระระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- กัสม่า อัศวภูมิ, และหทัย น้อยสมบัติ. (2565). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอำนาจเจริญ**. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 13(1): 77-80.
- ชนัญญา ประสิทธิ์พรพงศ์. (2559). **การศึกษาประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนวิจิตรศิลป์ จังหวัดกาญจนบุรี**. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED). 11(4): 227.
- ชวลลักษ์ รัตนภักทรกุล, และคณะ. (2559). **การพัฒนาแบบแผนการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฐาปนันท์ กันยา, และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์. (2558). **การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3**. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 10(2): 101-110.
- ธนกฤต ศรีทองปลอด, และคณะ. (2565). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ธนกร สร้อยสุวรรณ, ศุภธนฤช ยอดสละ, และพนา จินดาศรี. (2565). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล ต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 2**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 16(3): 50.
- นลินี ณ นคร รักธรรม. (2565). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์**. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์. 24(2): 171-180.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยาลักษณ์ ทายิดา, และเบญจวรรณ ศรีมารุต. (2566). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองชลบุรี**. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 20(1): 85-86.
- พนมพร เกริกขจรณัฐรัฐ, และชัยยนต์ เพาพาน. (2566). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2**. วารสาร มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลั วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 12(1): 164.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560**. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก, 1-94.
- วิมลรัตน์ ศรีระมัย, และคณะ. (2566). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี.

- วุฒิชัย พวงพิลา. (2566). การศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 6(2): 155.
- ศิริลักษณ์ ทิพน้อม, และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *ราชพฤกษ์*. 14(3): 73.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด. (2566). *สารสนเทศด้านการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2568, จาก <https://edustatistics.moe.go.th/teacher23>.
- _____. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2567*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/0zvlh>.
- Alex A. Jaleha, & Vincent N. Machuki. (2018). Strategic Leadership and Organizational Performance: A Critical Review of Literature. *European Scientific Journal December 2018 edition*. 14(35): 124.
- Brent Davies. (2003). Rethinking Strategy and Strategic Leadership in Schools. *Sagejournals*. 31(3): 1.
- Kimberly B Boal, & Robert Hooijberg. (2000). Strategic leadership research: Moving on. *Journal The Leadership Quarterly*. 11(4): 2.
- Michael A. Hitt, Katalin Takacs Haynes, & Roy Serpa. (2010). Strategic leadership for the 21st Century. *Journal Business Horizons*. 53: 437-444.